

Тема 3-4. Производствени фактори и факторна производителност

1. Дефиниция: производствен фактор. Производствен фактор е:

- А) нещо, което се влага в процес на преработка, за да се произведе даден продукт.
- Б) нещо, което не може да се вложи в процес на преработка.
- В) нещо, от което се произвежда даден продукт, но то не може да се комбинира с други фактори.
- Г) нещо, което води до безполезен резултат.
- Д) нито едно от горните.

2. Дефиниция: производствена функция. Производствена функция е:

- А) математически израз на безсилието на интуицията.
- Б) начин да се моделира комбинацията от производствени фактори, за да се види по какъв начин се произвежда даден продукт.
- В) математическо представяне на комбинацията от продукти, с които се извеждат производствените фактори.
- Г) комбинация от фактори без връзка помежду си, с които може да се постигне даден производствен резултат.
- Д) нито едно от горните.

3. Кои са факторите за производство? Кой от факторите за производство, изброени по-долу, е най-вероятно да бъде фиксиран в краткосрочен период?

- А) Електричество и материали.
- Б) Усилия на мениджърите.
- В) Труд.
- Г) Капитал.
- Д) Нито едно от изброените.

4. Кои са цените на факторите? УНСС произвежда образователна услуга, като използва сградата, оборудването, часовете труд, знанията и уменията на преподавателите и служителите. Кое от долните *не* е фактор, използван пряко в производствения процес на тази образователна услуга?

- А) Сградата на УНСС.
- Б) Оборудването в сградата на УНСС.
- В) Заплатите на преподавателите и служителите.
- Г) Знанията и уменията на преподавателите.
- Д) Знанията и уменията на служителите.

5. Какво е фиксиран фактор за производство? Фиксираните фактори за производство са тези, които:

- А) се променят, само когато фирмата променя качеството на продукта си.
- Б) дават постоянен определен продукт.
- В) не променят цената си.
- Г) не променят количеството си в краткосрочен период.
- Д) не се влияят от правителствената политика за данък печалба.

6. Какво е променлив фактор за производство? Променливите фактори за производство са тези, които:

- А) си променят цената.

- Б) си променят качеството.
- В) си променят количеството на световните пазари.
- Г) си променят количеството, когато фирмата решава да увеличи или да намали продукцията си.
- Д) се променят винаги, когато фиксираният разход растат или намаляват.

7. Пример за фиксиран производствен фактор. Фирма „Минерал Еликсир у Бутил“ произвежда бутилирана минерална вода. Всичко от изброените по-долу е променлив фактор за производство на вода в краткосрочен период, освен:

- А) машината, която бутилира.
- Б) водата, която се използва за бутилиране.
- В) пластмасовите шишета.
- Г) тока, който захранва производствения процес на бутилираната вода във фабриката.
- Д) часовете труд, които се използват при бутилиране.

8. Факторна интензивност. За да произведат определен продукт, фирмите използват дадена комбинация между капитал и труд. Например, за да се произведе един сандвич в будката за сандвичи, имаме една будка, един хладилник за продукти и един сандвичар. За различните производства отношението K/L е различно. Производствен метод, който разчита на големи количества капитал и малки количества труд се нарича:

- А) технологично-интензивен метод.
- Б) капитално-интензивен метод.
- В) променливо-факторен метод.
- Г) трудово-интензивен метод.
- Д) факторно-фиксиран метод.

9. Какво разбират икономистите под производствен процес? Кое от изброените по-долу описва най-добре производствената функция?

- А) Връзката между количествата на производствените фактори и пределните разходи на фирмата.
- Б) Връзката между количествата на производствените фактори и количеството на продукта, което може да бъде произведено с тези фактори.
- В) Връзката между пазарната цена и оптималното за фирмата количество.
- Г) Разликата между приходите и разходите на фирмата.
- Д) Връзката между информацията на фирмено ниво и производството на макрониво.

10. Наемане на служители и времеви период. Да предположим, че една фирма, която сега има 10 служители, обмисля да наеме още двама, без да променя размера на офисите си или да купува нови машини. Това е:

- А) краткосрочно решение.
- Б) дългосрочно решение.
- В) нито краткосрочно, нито дългосрочно решение.
- Г) както краткосрочно, така и дългосрочно решение.
- Д) средносрочно решение.

11. Кога един времеви период е достатъчно дълъг, за да бъде счетен за дълъг? Да предположим, че същата фирма за бутилиране на минерална вода от по-горе в момента е наела 10 работници. Тя работят на определена площ и с определени машини. Фирмата, обаче, обмисля да увеличи размера си и да закупи още машини с кредит или на лизинг, за да увеличи капацитета си да произвежда. Икономистите ще нарекат това

решение:

- А) решение в дългосрочен период.
- Б) решение в краткосрочен период.
- В) решение нито в краткосрочен, нито в дългосрочен период.
- Г) решение както за краткосрочен, така и за дългосрочен период.
- Д) глупаво решение.

12. Общ и пределен продукт. Представете си една машина, с която се произвежда нещо. Тя има определен максимум на възможностите си да произвежда. Когато общият продукт на машината достигне максимума си, тогава:

- А) пределният продукт и средният продукт също достигат максимумите си.
- Б) пределният продукт е нула.
- В) пределният продукт е равен на средния продукт.
- Г) средният продукт е равен на нула.
- Д) фирмата може да увеличи още продукта си.

13. Факторна производителност. Количеството продукт, което се произвежда с една допълнителна единица от променливия фактор се нарича:

- А) среден фиксиран продукт.
- Б) пределен продукт.
- В) общ продукт.
- Г) среден променлив продукт.
- Д) среден пределен продукт.

14. Как се изчислява пределната факторната производителност? Пределният продукт на променливия фактор се изчислява по следния начин:

- А) като разделим общия продукт на общото количество от променливия фактор.
- Б) като измерим промяната в общия продукт и я разделим на промяната в данъчната ставка.
- В) като разделим целия общ продукт на промяната в променливия фактор.
- Г) като разделим промяната в общия продукт на промяната в променливия фактор.
- Д) като разделим промяната в общия продукт на промяната във фиксирания фактор.

15. За какво ни е да знаем пределната производителност? Всяка фирма се стреми нейните работници да могат да произвеждат повече, докато са на работа. С други думи, фирмата се стреми да увеличава производителността на променливия фактор. Защо? Увеличението на производителността на даден фактор за производство ще доведе до:

- А) увеличение на пределния, но спад в средния продукт.
- Б) намаление на пределния и на средния продукт.
- В) намаление в средните и пределните разходи.
- Г) липса на ефект от какъвто и да било характер върху разходите на фирмата.
- Д) нито едно от изброените.

16. Нови технологии, факторна производителност, производствени разходи и влияние върху други отрасли. Да предположим, че в отрасъла на автомобилостроенето се въведат нови технологии от типа на конвейера на Форд, или матричния метод за производство на различни марки автомобили на Фолксваген, използван в последното десетилетие. Тези технологични подобрения в производството на автомобили ще:

- А) се отразят на количеството произведени автомобили, на количеството наети фактори в производството на автомобили и на свързаните отрасли с автомобилостроенето.
- Б) няма да имат ефект върху работниците в отрасъла.
- В) се отразят само на пазарите на фактори, използвани в автомобилостроенето.
- Г) се отразят само на производството на автомобили.
- Д) доведат до загуба на работни места в сектора на компютърните технологии.

17. Дългосрочният поглед върху производителността на труда. Кое от долните събития може да обясни най-добре факта, че през 20 век средният работник произвежда много повече, отколкото през 19 век, а през 21 век – много повече, отколкото през 20 век?

- А) Намалението на качеството на труда.
- Б) Количеството на работната сила се е увеличило.
- В) Количеството и качеството на капитала се е увеличило по-бързо, отколкото работната сила.
- Г) Съотношението между труда и капитала (Труд/Капитал) се е увеличило.
- Д) Нито едно от тези събития.

18. Как си влияят средният и пределният продукт? Представете си графиката, на която изобразяваме заедно средния и пределния продукт на променливия фактор, например, на труда. Кое от изброените по-долу е характерно за отношението между пределния продукт (MP) и средния продукт (AP)?

- А) Ако MP е по-голям от AP, тогава AP намалява.
- Б) Ако MP е по-малък от AP, тогава AP нараства.
- В) Кривата на AP пресича кривата на MP в минимума на MP.
- Г) Кривата на MP пресича кривата на AP в максимума на AP.
- Д) MP няма отношение към AP.

19. Пример за връзката между средния и пределния продукт. Да предположим, че една група от 10 човека имат изпит по Икономикс. Преподавателят вече е оценил 7 изпита и средната оценка е 70%. Ако пределният изпит е за 80%, какво ще стане със средната оценка на групата? А ако пределният изпит е за 60%? Нека предположим, че резултатите от изпитите са продуктът на групата студенти. Какво става със средния продукт на студентите, когато пределният продукт е равен на средния?

20. Пределен и среден разход на гориво. Вие карате по току-що изградена магистрала към София. Вашият среден разход на гориво е 6 на сто. На влизане в града нулирате брояча на разхода за гориво и след 1 километър виждате, че вашият пределен разход за гориво е 10 на сто. Какво е станало със средния ви разход на гориво, при положение, че пределният ви разход е над средния? Проиграйте ситуацията и на излизане от София: вашият среден градски разход е 10, но вече излизате от града и очаквате пределният ви разход да бъде под средния. Тогава какво става със средния ви разход? Можем ли да изградим определена връзка между средния и пределния разход на гориво? А можем ли да си представим, че всеки един производствен процес е като да пътуваш с кола?

21. Обобщение на връзката между средния и пределния разход. Вие току-що анализирахте връзката между средния и пределния разход на гориво при производството на едно пътуване. Можем ли да обобщим този пример и да изградим такава връзка за всеки производствен процес? Какви аргументи да намерим, за да

убедим всеки, че връзката между средния и пределния разход за всеки производствен процес е една и съща?

Основни понятия

Производствен фактор, производствена функция, икономически модел, фиксиран фактор, променлив фактор, цена на производствен фактор, променлив разход, фиксиран разход, факторна интензивност, капитало-интензивно производство, трудово-интензивно производство, краткосрочен период, дългосрочен период, общ продукт, пределен продукт, среден продукт, факторна производителност, производителност на труда, производителност на капитала